HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]**ואם** עמד בעל קורה חייב ואם אמר לבעל חבית עמוד פטור [ב]היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה חייב [ג]ואם עמד בעל חבית פטור [ד]ואם אמר לבעל קורה עמוד חייב [ה]וכן זה בא בנרו וזה בפשתנו: **גמ'** בעא מיניה רבה בר נתן מרב הונא המזיק את אשתו בתשמיש המטה מהו כיון דברשות קעביד פטור או דלמא [ו]איבעי ליה לעיוני א"ל תניתוה שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך אמר רבא ק"ו ומה יער שזה לרשותו נכנס וזה לרשותו נכנס נעשה כמי שנכנס לרשות חבירו וחייב זה שלרשות חבירו נכנס לא כל שכן אלא הא קתני שלזה רשות להלך ולזה רשות להלך התם תרוייהו כהדדי נינהו [ז]הכא איהו קעביד מעשה והיא לא והכתיב [1]ונכרתו הנפשות העושות מקרב עמם הנאה לתרוייהו אית להו איהו מעשה הוא דקעביד: היה בעל קורה ראשון כו': [א]אמר ריש לקיש שתי פרות ברה"ר אחת רבוצה ואחת מהלכת בעטה מהלכת ברבוצה פטורה רבוצה במהלכת חייבת לימא מסייע ליה היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון נשברה חבית בקורה פטור ואם עמד בעל קורה חייב והא הכא דכרבוצה במהלכת דמי וקתני חייב ותסברא הא סייעי בעיא לא מסתייא דלא מסייעי אלא מקשה נמי קשיא טעמא דבעטה הא הוזקה ממילא פטור והא מתני' דממילא וקתני חייב מתני' [ב]דפסקה לאורחא כשלדא הכא כגון דרבעה בחד גיסא איבעי לה לסגויי באידך גיסא אלא סיפא דמתני' מסייע ליה לר"ל דקתני היה בעל חבית ראשון ובעל קורה אחרון נשברה חבית בקורה חייב ואם עמד בעל חבית פטור והא הכא דכמהלכת ברבוצה דמי וקתני פטור מתני' דכי אורחיה קא מסגי הכא א"ל [ח]נהי [ג]דאית לך רשות לסגויי עלי לבעוטי בי לית לך רשותא: **מתני'** שנים שהיו מהלכין ברה"ר אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצין (א) [ד]והזיקו זה את זה שניהם פטורין: **גמ'** מתני' דלא כאיסי בן יהודה דתניא איסי בן יהודה אומר רץ חייב מפני שהוא משונה ומודה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות א"ר יוחנן [ט]הלכה כאיסי בן יהודה ומי אמר רבי יוחנן הכי [ה]והאמר ר' יוחנן הלכה כסתם משנה ותנן אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהם רצין פטורין מתני' בע"ש בין השמשות ממאי מדקתני או שהיו שניהם רצין פטורין הא תו ל"ל השתא אחד רץ ואחד מהלך פטור שניהם רצין מבעיא אלא הכי קאמר אחד רץ ואחד מהלך פטור בד"א בע"ש בין השמשות אבל בחול אחד רץ ואחד מהלך חייב [י]שניהם רצין אפי' בחול פטורין אמר מר ומודה איסי בע"ש בין השמשות שהוא פטור מפני שרץ ברשות בע"ש מאי ברשות איכא כדר' חנינא [ו]דאמר ר' חנינא

בואו

תרוייהו כי הדדי נינהו. שניהן שוין בשבירתן שאף בעל חבית סייע בשבירתה: **הנפשות העושות.** נואף ונואפת במשמע: **כרבוצה במהלכת.** דבעל קורה שעמד הוי משונה שאין דרך לפוש ברה"ר: **הא סיועי בעיא.** דרבוצה במהלכת חייבת: **אלא מקשי נמי קשיא.** מתניתין לריש לקיש דאמר בעטה רובצת חייבת: **הא הוזקה ממילא.** מהלכת ברבוצה פטורה והכא קתני במתניתין דממילא חייב: **מתניתין דפסקה.** קורה לאורחא כשלדא שהיו ראשיה לרוחב הדרך הלכך אפילו ממילא חייב שאין דרך לבעל החבית לנטות: **לסגויי באידך גיסא.** הלכך טעמא דבעטה אבל ממילא פטור: **מתניתין.** דקא מסגי בעל הקורה כי אורחיה ואין כאן שינוי הלכך פטור אבל מהלכת שבעטה ברבוצה שינתה את דרכה ואימא לך דחייבת: **מתני' שניהן פטורין.** כדמפרש בגמרא: **גמ' מפני שרץ [ברשות].** מפרש לקמן: **הא תו למה לי [השתא] אחד רץ ואחד מהלך.** דרך שינה ומהלך לא שינה פטור שניהם רצים מבעיא:

בואו

ואם עמד בעל קורה חייב. בגמרא מוקי דרמיא לקורה כשלדא אבל אי לא רמיא כשלדא פטור דאיבעי ליה לבעל חבית כשראה שעמד בעל הקורה לסגויי באידך גיסא כדי שלא יוזק אבל כי הוי כשלדא לא פשע בעל החבית דלא ידע כשעומד כשלדא אע"פ שגוף האדם רואה כשעמד מה שעמד כשלדא אין רואה אבל קשה דבסיפא אם עמד בעל החבית אמאי פטור דחבית לא מסתבר דהוי כשלדא שהוא דבר קטן וה"ל לבעל הקורה לסגויי באידך גיסא כדי שלא יוזק בעל חבית דהא כשבעל חבית אחרון מוטל עליו לסגויי באידך גיסא כדי שלא [יוזק] כ"ש כשבעל קורה אחרון דאיבעי לסגויי באידך גיסא כדי שלא יזיק כדפי' (לעיל דף כג.) גבי כלב שנטל חררה ועוד דגם זה דוחק שהאדם רואה שהוא עומד ואין רואה שהוא עומד כשלדא ונראה לר"י דאורחא דמילתא הוא כשהולכין בעל חבית ובעל קורה זה אחר זה דאין האחרון יכול לעיין באותו שהולך לפניו כל שעה ולכך כי לא הויא קורה כשלדא יש לאחרון ללכת בתחלת הלוכו באידך גיסא כדי שלא יזיק או שלא יוזק ע"י עמידת הראשון אבל כשנושא את הקורה כשלדא אין לאחרון להסתלק באידך גיסא בין שהוא בעל קורה בין שהוא בעל חבית ולכך אין פושע אלא הראשון כשעמד ומיירי מתני' בין רישא בין סיפא שהקורה כשלדא: **תרוייהו** כי הדדי נינהו. שאף בעל חבית מסייע בשבירתה שבדרך הלוכו הטיח חביתו בקורת חבירו וא"ת ואם כן ל"ל שלזה רשות להלך אפי' אין רשות לא לזה ולא לזה פטור בעל הקורה מטעם זה וי"ל דבא למעוטי אם היה בעל קורה רץ ובעל חבית מהלך אע"פ שבעל חבית עצמו הטיח החבית אע"ג דפטר במתני' אחד רץ ואחד מהלך היינו משום דקסבר שיש לו לרוץ ברה"ר אבל כשנושא קורה על כתיפו אין לו רשות לרוץ א"נ מתניתין דאחד רץ ואחד מהלך מיירי בע"ש כדמוקי לה רבי יוחנן אי נמי י"ל דבא למעט במקום שאין לו רשות להלך כגון בחצר בעל החבית דכיון דאין לו רשות לבעל [הקורה] להלך אין לבעל חבית ליזהר ממנו מיהו כשעמד בעל חבית חייב בעל קורה אפי' שנכנס ברשות כיון שעשה כל ההיזק דדוקא משום דתרוייהו כי הדדי נינהו פטרינן ליה ולא דמי לעמד בעל חבית דמתניתין דכיון שהוא ידע שבא אחריו בעל קורה נושא כשלדא פשע בעמידה כדפי' במתני' ואי חבית נמי איירי דהויא כשלדא אתי נמי שפיר: **איהו** קעביד מעשה. ומיהו לענין חטאת ולענין מלקות חייבת דרחמנא אחשביה להנאה מעשה: **דרמיא** כשלדא. וא"ת והלא בקדרין מחייב לעיל כשנתקל השני בראשון ולא אמרינן איבעי ליה לסגויי באידך גיסא והתם לא מיירי כשלדא דלא מוקמינן דפסקה לאורחא כשלדא אלא היכא דאם מחמת הראשון נפלו כולם וי"ל כשנפל אין רואהו ולא מצי א"ל איבעי לך לסגויי באידך גיסא: **איבעי** לה לסגויי באידך גיסא. שלא תהא ניזוק וא"ת והא אפי' להזיק אית לה רשות לסגויי עלה וי"ל משום דהוי רגל ברשות הרבים ואביעוט נמי לא מיחייב משום דכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור: **והא** הכא דכמהלכת ברבוצה דמיא. תימה מאי ס"ד השתא וכי סובר הוא שאם שבר במתכוין שהוא פטור כמו בעטה מהלכת ברבוצה הא פשיטא לן בריש פירקין דשובר חייב דבאדם לא שייך כל המשנה כו' וי"ל דס"ד כי היכי דבמתני' פטרינן בעל הקורה לפי שבעל חבית גורם לו בעמידתו שאין לו לבעל קורה ליזהר שמא יעמוד בעל חבית ה"נ פרה רבוצה גרמה לה למהלכת שתבעוט בה ואין לבעל הפרה ליזהר שמא תמצא פרה רבוצה ברשות הרבים ותבעוט בה פרתו ומשני דבשביל שרבצה לא גרמה לה בכך שתבעוט בה דנהי דאית לך רשות לסגויי עלאי לבעוטי בי לית לך רשות: **שנים** שהיו מהלכין וכו' והזיקו זה את זה פטורין. שכל אחד גרם לעצמו חבלה זו ולא הזיקו [א] ממש במתכוין אלא כלומר הוזקו זה בזה כדאמרי' בהפרה (לקמן דף מח: ושם) שנכנס ברשות שלא ברשות הזיקו זה את זה חייבין הוזקו זה בזה פטורין:

ונתזה

מסורת הש"ס

א) לעיל כ. כד:, ב) [לעיל לא: ע"ש], ג) [לעיל כד:], ד) [עי' רש"י לקמן מח: ד"ה חייבין], ה) [שבת מו. וש"נ], ו) שם קיט. ע"ש, ז) [ד"ה שניהם],

תורה אור השלם

1. כִּי כָּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכֹּל הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנְּפָשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:
ויקרא יח כט

הגהות הב"ח

(א) במשנה והזיקו זה את זה. נ"ב היינו הוזקו זה בזה שלא בכוונה אבל הזיקו בכוונה חייב כן פרש"י דף מח ע"ב ע"ש:

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה שנים כו' ולא הזיקו כו'. נ"ב והרמ"ה כתב דהזיקו ממש ופטורים הואיל תרווייהו עבדי מעשה:

מוסף רש"י

בעטה מהלכת ברבוצה פטורה. ואע"ג דברה"ר חייבת, הכא פטורה דכל המשנה כגון זו שרבצה ברה"ר, ובא אחר כו' (לעיל כ.) דלא היה לה לרבוץ ברה"ר (לעיל כד:). **כשלדא.** כנבילה המושלכת לעבר הדרך ברחבה וממלאה את כל הדרך, שלדא נבילה, כדאמרינן בעלמא שלדו קיימת (לעיל לא:). **והזיקו זה את זה שניהן פטורין.** בנזקין לא שני לן בין מתכוין לשאין מתכוין, והא דתנן שנים שהיו מהלכין ברה"ר והזיקו זה את זה פטורין, ההוא הזיקו הוזקו הוא, ולא דק בלישניה (לקמן מח:). **הלכה כסתם משנה.** רבי הוא סידר המשנה וכשראה דברי חכם וישרו בעיניו שנאן סתם ולא הזכיר שם אומרו עליהן כדי שלא יהא שנויה מפי יחיד ונראין כאלו נשנו מפי המרובים ויעשו כמותן (ביצה ב:).

רבינו חננאל

זה בא בחביתו וזה בא בקורתו. הא דבעא רבה בר נתן מרב הונא המזיק את אשתו בתשמיש המיטה מהו, איפשטא דאע"ג דתרויהו אית להו הנאה, איהו לחודיה קא עביד מעשה, ואם הזיקה חייב דאמ' ליה איבעי לך לעיוני. היה בעל קורה ראשון ובעל חבית אחרון. אמ' ריש לקיש ב' פרות ברשו' הרבי' אחת רבוצה ואחת מהלכת, ביעטה מהלכת ברבוצה פטורה,

עין משפט נר מצוה

נג א מיי' פ"ו מהלכות חובל ומזיק הל' ח סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שעט סעיף ב:
נד ב ג ד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
נה ו ז מיי' שם פ"ד הלכה יז סמג שם טוש"ע ח"מ סי' תכא סעיף יב וטוש"ע אה"ע סי' פג סעיף ב:
נו ח מיי' פ"ב מהלכות נזקי ממון הלכה כ סמג עשין סז סח טוש"ע ח"מ סי' שפט סעיף כ:
נז ט מיי' פ"ו מהלכות חובל ומזיק הל' ט סמג עשין ע טוש"ע ח"מ סי' שעח סעיף ח:
נח י מיי' שם טור ש"ע שם סעיף ז:

רבינו חננאל (המשך)

רבוצה במהלכת חייבת. לימ' מתני' מסייעא ליה, רישא לסיפא וסיפא לרישא. רישא דקתני אם עמד בעל הקורה חייב, דכיון שעמד בעל הקורה כרבוצה במהלכת דמי, וקתני חייב כריש לקיש. ומתמהינן, והא סיועא בעייא ביעטה ודאי דאמ' לך לא מסתייך דרבצת ברשו' הרבים אלא תבעט עלי, אלא מקשה קשיא טעמ' דבעיטה ולפיכך חייבת, הא לא ביעיטה אלא הוזקה מהלכת ברבוצה פטור. והא מתני' שבירת החבית בקורה דממילא היא וחייב. ופריק מתני' דרמיא כי שורא, עמד כקורה לרוחב הדרך ופסק הדרך, הכא נמי דרבעה פרה בחד גיסא, איבעי ליה לסגויי באידך גיסא. סיפא לימא מסייעא ליה לרישא דריש לקיש, היה בעל חבית ראשון כו'. כיון דאמרי' כיצד הרגל מועדת בהא שמעתא דריש לקיש, ר' יוחנן אית ליה הא דריש לקיש, ש"מ דהילכ' כוותיה. ודברי רבא ורב פפא דאמ' אנא פליגנא עליה לא משגחינן ביה. ויש אומ' כיון דרבא בתרא הילכת' כוותיה. מתני'. שנים שהיו מהלכין ברשות הרבים אחד רץ ואחד מהלך או שהיו שניהן רצין והזיקו זה את זה פטורין. אוקימ' בערב שבת בין השמשות, והכי קתני בד"א בערב שבת בין השמשות אבל בחול אחד רץ ואחד מהלך זה שרץ חייב. ואפי' בחול שניהן רצין פטורין. אמר ר' יוחנן הלכה כאיסי דתניא איסי בן יהודה אומ' רץ חייב מפני שהוא משנה ומודה איסי ב[ערב] שבת בין השמשות שהוא פטור מפני שהוא רץ ברשו'. מאי ברשות, פי' ברשות מצוה, כדר' חנינא